ACC. N:R M.10319: 1-25.

LUNDS UNIV. FOLKMINNES-ARKIV

Landskap: Småland
Härad: S. Möre
Socken: Grullabo ö. Vissefjärda
Uppteckningsår: 1947

Upptecknat av: B. O. Bondesson
Adress: Lesjöfors (f. 1884.)
Berättat av: olika personer
Född år ..... i .....

När den nya tiden kom till bygden. s. 1-25 LuF 59.

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR M. 10319 /.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

När den nya tiden kom till bygden.

Vid sekelskiftet eller något decennium före kom den nya tiden och gjorde sitt inträde i S.Möres skogssocknar på gränsen mot Blekinge.På grund av det isolerade läget och avskildheten från städer och större samhällen hade inga nymodigheter vunnit insteg bland den genuina bondebefolkning,som finns här.Det gick som i far och farfars tid.Man levde av jordbruk och boskapsskötsel och dessa näringar gav ett ytterst klent resultat.Bygden var fattig och folket var fattigt.Här fanns inga herrgårdar eller några ståndspersoner som kunde gå före med gott exempel och visa på de fördelar den nya tiden kunde ha.Man gick och dåsade i gamla invanda seder och bruk och var rädd för att ge sig i kast med moderniteter och därför kom det sig att den gamla tiden levde kvar längre hän än på andra ställen.Men utvecklingen kan ingen hejda,inte ens den konservativaste bonde,och så en vacker dag var bräckningen till en ny tid skönjbar även i denna landsända.Traktens utseende och folkets levnadssätt förändardes på mångfaldigt vis.

ACC. NR M. 10319:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Laga skifte.

I mitten avförra århundardet förrättades laga skifte i bygden.Då delades marken isär så att en och var erhöll åker och äng,skog och myr efter det hemmanstal han var ägare till och så sammanfördes inägorna till ett helt och utmarkerna delades efter bästa förmåga av lantmätare och gode män.Den förre utsedd av länsstyrelsen och de senare av bönderna.Jonas Pettersson i Gullaboås och Olof Andersson i Glosebo hade detta förtroendeuppdrag inom Gullabo socken och lantmätaren var C.M.Grönberger.

Det var ingen lätt sak att dela isär åker och äng så att samtliga blev nöjda.Ofta uppstod bråk och tvist om den bästa jorden och dess fördelning och lantmätareprotokollen förmäler tråkiga händelser där grannsämjan sattes på svåra prov.Och lång tid efter det laga skifte genomförts gruffade gubbarna om att de blivit orättvist behandlade.På somliga platser förekom spökerier och man kunde förtälja om syner i natten,där döda gubbar gick omkring med lantmätarekedja och ändrade råmärken.I Fagerhyltan förekom att själva gamla riksgränsen mot Blekinge försköts till byboarnas fördel.

ACC. N:R M. 10319:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Samtliga byar skiftades vid denna tid,och för närvarande finns ingen oskiftad.Vid denna tid upphörde också bystämman och någon tradition därom har inte spårats.Orsaken härtill var att kommunen efter kommunallagarnas tillkomst hade att besluta om byarnas gemensamma angelägenheter,då det gällde fattigvård och skolor m.m.
Däremot hände att bönderna kom samman för att utse plogfogde och orda om "läsmöte" (husförhör i roten).Det plägade ske under våren till fram mot sekelskiftet.Några byhorn,byskrin e.d. finns inte.
Andelsföreningar ha i senare tid ersatt byalagens gemensamma angelägenheter. Befolkningen utgjordes av småbönder och dagakarlar och för att kunna nå något större mål beträffande näringarnas utveckling måste sammanslutning ske,och med förenade krafter hade man möjlighet att vinna vad den enskilde varken hade råd eller möjlighet till.Man sammanslöt sig och bildade föreningar för inköp av ~~xxx~~ avelt(s)jurar,tröskverk och redskap.Att kalla dessa övereskommelser förening är kanske inte riktigt,då varken stadgar eller skriftliga förbindelser existerade.Några stycken bönder kom överens om att bilda "bolag" för inköp av något gemensamt för jordbruket eller bo-

ACC. N:R M. 10319:4

LUNDS UNIV. FOLKMINNES-ARKIV

skapsskötselns höjande.Dylika sammanslutningar började redan på 1880-talet eller tidigare.Före den tiden omtalas inga sammanslutningar av något slag.Då plogen först kom till användning på 1870-talet,kom ett par bönder i Sloalycke överens om att inköpa en sådan plog och använda den gemensamt.Det ansågs för dyrt att hålla sig med egen plog.Det uråldriga åkerredskapet var årdert och det var hemgjort liksom all annan redskap av trä.

Då stifttröskverket kom i bruk inköptes ett sådant med stående vandring av lantbrukarna Olof Bondeson i Blomstermåla och Peter Gustav Pettersson i Lilla Glosebo.Den fraktades mellan de båda gårdarna vid tröskning.Övriga bönder tröskade med slaga.Dylika kollektiva tröskverk inköptes och underlättade i hög grad tröskningen.Längre fram på 1890-talet skaffade man sig tröskverk med liggande vandring och de ambulerade mellan gårdarna.Fram vid sekelskiftet och något därefter kom ångtröskan till användning och det var då vanligen en förening som ägde den och skriftligen avfattade överenskommelser uppgjordes.

För höjande av kreatursstammen bildade fyra st. bönder en förening

ACC. N:R M. 10319:5.

LUNDS UNIV. FOLKMINNES-ARKIV

för inköp av en avelstjur 1891 såsom följande ~~följande~~ dokument visar:

"Undertecknade hafva denna dag öfverenskommit att för åstadkommande af en bättre kreatursstam för afvel inköpa en tjur af så kallad Ayrshirace å auktion som förrättas i Kalmar måndagen den 21 innevarande september, hvilken tjur stationeras och underhålles af antingen undertecknade Olof Andersson eller Anton Magnusson i N:r 1 Glosebo, mot en årlig afgift af femtio kronor. Den vinst eller förlust som å tjuren uppstår skall delas oss emellan lika. Och skola vi varda ansvariga för köpeskillingens inbetalande till lika belopp.

Wi besluta härjemte, att i språngafgift skall för hvarje ko erläggas antingen en af premieringsnämnden aflemnad så kallad frisedel, eller två kronor. Och skall den som innehar och vårdar tjuren häröfver föra journal eller förteckning.

Då tjuren varder för betäckning obrukbar skall den efter öfverenskommelse afyttras och försäljas, Såväl denna köpeskilling som öfriga inkomster tillfaller föreningsmedlemmarne, efter afdrag af un-

ACC. N:R M. 10319:6.

LUNDS UNIV. FOLKMINNES-ARKIV

derhållskostnaderne.

Sålunda öfverenskommet i N.r 1 Glosebo den 19 September 1891.

O.Bondeson i Blomstermåla. Olof Andersson, Glosebo

Anton Magnusson Glosebo August Andersson Binnaretorp.

Härvid på en gång närvarande vittnen:

Gustaf Andersson i Thorhult.

Gustaf Larsson N:r 1 Glosebo. "

Givetvis var inte alla överenskommelser så tydligt avfattade, men bönderna kände varandra, och den som inte hade ärligt uppsåt blev aldrig anmodad. Man litade på ord och avtal utan skriftliga förbindelser.

Kalasrote förekom i samband med husförhör. Då samsades byamännen om en person som i samband med husförhöret skulle stå för traktering och de övriga bidraga med förning av olika slag. Då husförhören förlades till kyrkan, försvann detta bruk någon gång under

ACC. N:R M. 10319:7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1800-talets senare hälft.Och därmed upphörde en sed som varit rådande sedan århundraden tillbaka.

Jordbruksförbättring.

Förbättringen av jordbruket yttrade sig däri att en mera planmässig växtföljd kom till användning och att kalk som jordförbättmedel på de stora mossarna,som nu började odlas, blev vanligt och att konstgödsel började tillföras jorden, samt att modernare redskap fick ersätta de gamla enkla hemgjorda.Plogen,järnharven och välten och så till sist maskinerna förändrade i hög grad jordbruket i denna trakt.Vid sekelskiftet skedde dessa omdanande förändringar.Man hade även fått upp ögonen för dräneringens betydelse och mycket arbete nedlades i slutet av förra århundradet på täckdikning och "utfall" (avlopp).Dessutom började man vid denna tid allmänt lägga an på bättre utsäde genom inköp från frökontor.

De gamla metoderna skrinlades och den nya tiden med dess arbetsordning och takt blev gällande över hela trakten.Det var förresten inte tänkbart att fortsätta med vad som "gammalt och fornt" varit gällande,då snart sagt obegränsad och billig arbetskraft fanns att

ACC. N:R M. 10319:8.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

tillgå,när den nya tiden bröt in med krav på höjda löner för arbetsfolket och begränsad arbetstid.

Lövängen som förut varit slåtter lades ut till beteshage.Det sparsamma hö som blev på den lönade sig inte att slå,då arbetskraften var så dyr.En löväng med 25 á 30 slåtterdagsverk hörde i regel till de mindre gårdarna och att hålla dem i skick till slåtter bar sig inte.På våren måste lövängen risas.Då samlade man ihop ett antal kvinnor,som med räfsor drog samman allt fjolårsgammalt löv och det ris, som under vinterna fallit ner från träden,i ett stort antal lövhögar här och var i lövängen.Det skedde i maj månad innan ännu gräset nått så högt.Sedan tändes lövet på och med furubloss och brändes upp.Somliga gårdar hade inte så vidsträckt lövängsslåtter, men då tillkom i stället vidlyftiga mader,som gav ett rikligt men dåligt starrhö.På maden"gick man skåragång" med långa liar,men på hårdvallen,som lövängsslåttern kallades,måste man "hackslå"med korta liar.Arbetskraften var billig och en slåtterkarl betaltes 75 öre om dagen och maten.Detta var under 1890-talet i Gullabo.

En räfskäring,som en kvinna med räfsa kallade,betaltes med 50 öre.

ACC. N:R M. 10319:9.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Under dessa betingelser kunde det löna sig att slå i lövängar och på mader, men i vår tid då arbetskraften kostar upp till tjugo kr. eller mera pr dag finns det ingen klok karl, som utnyttjar den för ett dylikt ändamål.

Ändringar av binäringar: Den gamla tidens näringar skiljer sig i hög grad från nutidens. Hemslöjden, som utövades av särskilda snickare har delvis upphört och dess utövare har flyttat till någon någon fabrik. På flera platser fanns skickliga möbelsnickare med utpräglat form-och färgsinne, och därför är det inte alls ovanligt att finna vackra chiffonjeer och andra möbler i bondgårdarna från någon duktig hemsnickare i gången tid. Numera sker tillverkningen på löpande band vid någon fabrik och det ena är det andra likt i mångt och mycket. Det personliga som den gamle snickaren nedlade i sin produkt finnes inte i nutidens schablonmönstrade möbler.
Funktionalismen var inte känd i sin sentida bemärkelse, fast en och annan hade både glädje och användning för den, vilket de gamla kistornas konstruktion visar bl.a.
Suggestionens makt är stor och då den nya tidens ändamålenliga

10
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

möbler blivit tillräckligt utropade bland folk som lätt kunde påverkas, sålde man sina gamla gedigna byråar, bord och kistor eller ratade dem och lät dem förfalla för att köpa nya fabriksgjorda i stället, så hade den eller den gjort, och då måste man följa exemplet för att inte bli betraktad som urmodig i tänkesätt och livsföring.

Ställmakaren, som förut gjort vagnar och andra fordon av skilda slag, fick ingenting att göra. Bönderna köpte färdiga fjädervagnar på Växjö marknad. Där fanns remtyg och draglinor, selar och tömmar, så den gamle sadelmakaren, som förut haft att ordna med detta för för böndernas behov, blev sysslolös. Träskomakaren sålde sina verktyg eller lade undan dem att rosta sönder i någon vrå, för han hade ingen användning för dem, då folk börjat använda trätofflor med ovandel av läder. De betingade visserligen ett betydligt högre pris men de var behagligare för fötterna. Träskomakaren fick slå sig på ett annat jobb. Var han inte förgammal blev han skogsarbetare e.d. Samma var förhållandet med bysmeden. Han kunde numera inte leva på den knappa inkomsten, som hans smide gav, sedan bönderna börjat

ACC. N:R M. 10319 //.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

använda fabriksgjorda vagnar.Han måste slå sig påett mera lönande arbete,och var han inte förgammal och darrhänt,blev han cykelreparatör.Det var inte så ansträngande och gav mera .
Samma var förhållandet med alla övriga vällovliga yrken.Deras utövare gav sig från orten till fabriken i staden eller i tätorten.
Forsling och skjutsning av folk och produkter har i gög grad förändrats.Under äldre tid skedde all skjutsning efter häst på de ofta dåliga vägarna.Man kände inte till något annat sätt.
Hemma vid gården hade man oxarna som dragare, och vid längre färd längs vägen körde man med häst.Man hade gott om tid och en stadsresa om det gällde till Karlskrona eller Kalmar tog ett dygn i anspråk.I Bergkvara fanns uppköpare av skogsprodukter och mångtusende lass med ved,props,sparrar och sågat virke av alla slag har under förra århundradets senare hälft forslats

ACC. N:R M. 10319:12.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fram längs vägen till Bergkvara hamnplats.Där uppköptes även bark för garverierna,smala björk-och hasselspröt till tunnband, bok till laggkärl,björkkubbar till trådrullar m.m. Det var billiga produkter,men då tillgången var stor och efterfrågan liten fick man nöja sig med en billig penning. Att forsla ett lass till Bergkvara tog nästan1 en hel dag i anspråk.Ett vedlas betalades med kr. 3:- 3:50 och innehöll ½ famn sågad och kluven alnslång björkved.Den uppköptes lassvis och langades rätt ner i skutan vid kajen för vidare transport till Köpenhamn,eller lades den upp i en stor hög i närheten av bryggan.Ibland fordrade uppköparen,att veden skulle staplas upp och mätas ordentligt.Det var då tillgången var synnerligen stor under sommaren.Numera kör ingen till "Backen",som det gemena namnet på Bergkvara löd, utan uppköparen kommer fram till gården med lastbil och hämtar produkten.

Vägarna ha byggts om nivellerats och rätats ut och det är sällsynt,att en hästskjuts uppenbarar sig på vägen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 10319:/4

alster av skilda slag.Det var vanligen dagsverkskarlar som först började med tillverkningen på lediga stunder.Bönderna som hade gård och djur att syssla med betraktade detta hantverk såsom mindervärdigt och kallade produkterna"hästmahulta skräp."-
Övergången från jordbruk till andra näringsfång skedde redan under slutet av förra århundradet och fortsatte allt framgent så.Det började med att jordbrukareungdomen gav sig bort där deras arbetskraft behövdes,då man inte hade bruk för den hemma.Färden ställdes då vanligen till Stockholm, där det gick rätt lätt att få jobb.Vad man behövde var ett frejdbetyg och med det det på fickan,kunde man söka arbete.Somliga duktiga personer tjänade där ihop till en amerikabiljett under det att andra kom vilse bland storstadens lockande nöjesplatser.De reste aldrig hem igen utan kom bort och sattes på listan för obefintliga.
Den svåra jordbrukskris som rådde under 80-talets senare år kom en stor del av den yngre jordbruksbefolkningen att emigrera.
Det var både böndernas och dagakarlarnas barn som sökte sig över

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 10319:15

till det "förlovade landet".De senare som inte kunde skaffa sig respenningar av föräldrarna,tog först tjänst hos bönderna och kunde genomslit och försakelse få ihop till en biljett.Och en gång där sände de sedan hem fribiljett eller respengar till sina anhöriga och hjälpte dem över.Det var gott gry i många av dessa ~~fat~~ fattiga pojkar,som under sin uppväxt i det fattiga hemmet fått lära sig sätta värde på slantarna.Efter några års strävsamt arbet i amerikanska kolgruvor eller sågverk eller i skogarna kom de tillbaka till det fosterland,som visserligen inte gynnat dem i barndomen men som de icke [redacted] kunde glömma.De förde med sig en sparad penning och köpte gårdar och blev självägande bönder.Många dukade under i dåligt sällskap och dryckenskap.Av dessa var många de besittande böndernas barn.

Emigrationens orsaker var i första hand de ytterligt små möjligheter till arbetsförtjänst som rådde i slutet av 1800-talet och de låga priser som i allmänhet rådde på jordbruksprodukterna.Den som var ägare till en ograverad gård kunde ju möjligen

ACC. N:R M. 10319:16.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ha utsikt att klara sig,med de som hade gården intecknad och måste ut med en dryg ränta hade nog "häcken full" som det hette. Vad man kunde spara och dra ihop gick till räntor och cyniskt skämtades om "hypoteksgrisarnas skrik" på hösten.

Emigrationen upphörde,då första världskriget pågick och därefter var det endast ett fåtal,som sökte sig över till landet i väster.Då det dessutom blev bättre förtjänster i det egna landet och kriser och arbetlöshet rapporterades från Amerika,upphörde emigrationen nästan fullständigt.Att denna folkvandring haft stor betydelse för trakten kan inte förnekas.Den har åstadkommit både goda och dåliga verkningar.En massa pengar har kommit bygden till godo,men mycken arbetskraft med unga och duktiga personer har den mistat.Ifrågasättas kan om trakten varit rikare och bättre tryggad,om alla dessa stannat kvar och lagt ner sin arbetskraft vid hembygden.Trolägtvis inte.

Kontanter.

En tydlig förändring i sättet att betrakta och handskas med

ACC. N:R M. 10319:13

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

penningar har inträtt i och med den nya tiden.Förr hade en dräng 75:-kr. för sommarhalvåret från den 24 april till den 24 okt. då friveckan började.Dessutom hade han fri kost och husrum eller liggplats.Eget rum var inte alltid till finnandes.Detta var under 1890-talet. Längre tillbaka var den kontanta avlöningen ändå mindre och dessutom tillkom några klädespersedlar och ett par stövlar eller halvsulor e.d.

Under 1870-talet var en piglön följande för ½ års tjänst:
30:kr. i reda pengar.

2 st. särkar.

1 " förkläde.

1 " näsduk.

1 skålpund ull.

1/4 torland (linland)

1 par halvsulor.

Som skön erhöll hon då hon lämnade tjänsten den 24 okt.
2 st. brödkakor (stora småländska limpor)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 10319:18.

2 st. pannkakor (risgrynspannkakor = risgrynspuddingar).
10 " rågkringlor eller vetemjölskringlor.
Det gällde att handskas varsamt med slantarna på den tiden för att få dem att räckaIlbland hände att drängen eller pigan begärde att få 1 kr. eller 50 öre i förskott,och man var försiktig med förskottet,så att slutlikviden skulle bli så stor som möjligt. Avlöning in natura upphörde först inpå 1900-talet.
Upprättandet av den först handelsboden ligger långt tillbaka i tiden redan under slutet av 1860-talet och hade till följd att en del varor,som förut tillhandlats i staden nu kunde fås på landsbygden.Det var i synnerhet klädesvaror,kaffe och socker som därvid spelade störst roll. Då upprättades således den första affären på trakten och den följdes sedan av ett stort antal andra. En av de första handlarna var Gottfrid eller Axel Weinhart.Han öppnade affär i Petamåla.I Glosebo var Peter Håkansson handlande att börja med och den förste som satte upp handel i Fager-eke var P.Petersson.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 10319:19

Det småländska byggnadsskicket skulle kräva ett särskilt kapitel och lämnas åsido här för att upptas i annat sammanhang.

De gamla tvåvåningshusen ombyggdes till envånings och rummens antal miskades.Utmärkade för de gamla bostäderna var de stora rummen,som vanligen stod oblerade,då endast ett fåtal hade möjlighet att skaffa möbler till dem alla.Köken var stora och opraktiskt inredda och saknade kokspisar av järn.Grytor och pottor var försedda med ben och i kanten av spisen stod trefoten, som kom till användning,när kastruller och stekplåtar skulle användas.

Beträffande möbleringen övergick man från de gamla hemgjorda till fabriksgjorda standariserade.Skänken utbyttes mot buffeen och kommoden mot lavoaren.Klädskåp och bokhylla hörde till det helt nya möblemanget.

Nya sedvänjor i mat och dryck blev rådande. Doppa och potatismack förekom inte mera med den benämningen.Nu hette det sås och pytti panna.Sötosten kom bort från kalasbordet likaså stickelbärs-

ACC. N:R M. 10319:21

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

band fast vid fötterna på de två tävlande (det var alltid två) som genom ryckningar sökte dra kull varandra.Den som först föll i backen var besegrad.

Dans förekom till dragspel och fiol vid något vägskäl.Under lördagskvällen samlades ungdomen där och så dansades till långt fram på natten.Under den kalla årstiden träffades man i något kvm där det var"ledigt".Därmed menades att husbondfolket var bortrest på kalas,på begravning,barnsöl eller bröllop.Man det fanns även personer,som höll lekstuga,vilken flitigt frenkventerades av drängar och pigor.De som höll mera på sin värdighet besökte däremot inte dessa platser.Vid sekelskiftet byggdes dansbana och så ställde man till fest i samband med skjuttävling o.a. och man reste då långa vägar för att få vara med.Nu hade även cykeln kommit ibruk bland folket och det var en lätt sak att komma iväg till platser,som förut legat utom räckhåll. Och därmed var den nyare tiden i antågande.-

Tidningar och böcker var sparsamt representerade under förra

ACC. N:R M. 10319:22

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

århundradet bland menige man.De böcker som förekom var utom katekes,bibel och psalmbok Luthers postilla,Arnts postilla,Scriwers själaskatt,Wallins predikningar o.a. av religiöst innehåll. Tidningar hade endast de mera välsituerade.Och det hände att flera familjer slog sig ihop omen ortstidning och läste den efter varandra.Barometern och Tidningen Kalmar var de båda organen som representerade konservativa och radikaler.Arbetare och dagakarlar hade ingen tidning.Läskunnigheten var inte heller så framträdande bland denna kategori.Och skrivkonsten behärskade endast ett fåtal.Det förekom att nämndemän inte kunde skriva mera än mera än namnet.Så var förhållandet med nämndemannen Lars Andersson i Trankvill,som var nämndeman under 1800-talets senare hälft. Det lät lustigt när de gamle läskunniga personerna läste i sina postillor och uppbyggelseböcker.Orden uttalades dialektalt och kunde inte förstås av den som inte kände dialekten.Vad man läste i tidningen återgavs också med dialektuttal.

Genom folkskoleundervisningen och tidningsläsandet kom den gam-

ACC. N:R M. 10319:23.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

la språkformen att försvinna.De vanliga diftongljuden ändrades och några gränser för de här olika diftonger är numera svåra att draga och de gamla språkgränserna utsuddas mer för varje år.

De kyrkliga vanorna ha i hög grad förändrats så till vida, att man numera sällan besöker kyrkan.De kyrkliga förrättningarna såsom,dop,lysning,vigsel etc. intresserar inte folk på samma sätt nu som förr.Då var kyrkan en nyhetscentral.Där gjorde man affärer på hästar och oxar,och där staddes drängar och pigor.

Väckelserörelserna ha givetvis spelat en stor roll härvidlag. De frireligiösa betraktade kyrkan "som den stora synderskan" och "skökan",som omtalas i bibeln,och dit borde man inte gå. Mot slutet av 1800-talet kom baptismen till trakten.Det var frikyrkliga predikanter från Blekinge,som kom farande och annonserade sina möten i gårdarna hos någon trosfrände.Bl.a. var den s.k. Häst-August ofta i bygden och predikade.

De här påtalade förändringar i levnadsförhållanden och bruk ha haft samband med de inträffade högkonjunkturer,som inträffat

ACC. N:R M. 10319:24

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

under tidernas lopp.Under förra seklet tog detta sig uttryck i den ändrade bebyggelsen i samband med skiftet och längre fram visade sig en påtaglig cirkulation bland den befolkning som under århundraden igenom varit stationär och homogen. Efter det första världskriget har entydlig ekonomisk förbättring inträtt,och den slumrande rikedomen som skogen gömde kom i värde och exploaterades.

Men folket har en mycket pessimistisk tanke om framtiden för denna bygd.För ett par år sedan for författarentill dessa meddelande genomVissefjärda -Gullabo-Torsås -Söderåkra pr cykel för att ta reda på en del gamla Dackeminnen,och då kom det ofta fram bland folket,att flykten från landsbygden antagligen kommer att resultera i enfullständig avfolkning av bygden.

-I Linnefors,en gammal herrgård med cops-de-logi och flygelbyggnader,som vittnar om en viss förnämitet i forna tider,var fullständigt förfallen.Ägaren bodde i en av flyglarna och huvudbyggnaden var apterad till fårhus och salarna med sina antika kakelugnar var plats för upplag av ull.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R M. 10319:25.

Ägaren har sålt av alla nötkreatur och har endast får till ett antal omkr. 200: st.Han förklarade,att det var omöjligt att ha någon kreatursuppsättning,då det inte finns folk att sköta den. Han var nämligen själv äldre ungkarl och levde tillbakadraget. Övriga lägenheter stod tomma och hela gården verkade övergiven. Så kom jag ner till byn Bredasjö,där flera bönder bodde i stora ståtliga bostadshus och uthusen var också i gott skick.
En bondfru,som jag talade med,undrade om det 50 år härefter kunde finnas några människor i byn,som avfolkats i mycket hög grad bara under hennes tid.Hon var ingen äldre fru.Hon påstod att det var omöjligt att få folk till lantbruksarbetet.De unga drar iväg till städerna,där goda förtjänster och ordnad ledighet råder. Det är möjligt att det i senare tid påtalade kollektiva jordbruket kan vara något att tänka på i en sådan trakt son denna.En bonde Rasslebygd klagade över att de moderna maskinerna inte gynnar jordbruket i den steniga bygden"Vi får gå tillbaka till oxar och årder",var hans påstående."De lämpade sig bättre för jordbruket här än maskiner."